

Ochrana přírody

KULÉROVÁ PŘÍLOHA ročník 78 číslo 3 2023

ZPRÁVY / AKTUALITY / OZNÁMENÍ

Tisková zpráva AOPK ČR

Dohodnuto: O orchidejový a ptačí ráj v nivě Nemanického potoka pečují ochránci přírody společně s vlastníkem pozemků

Dohodu o způsobu hospodaření a péče o evropsky významnou lokalitu Niva Nemanického potoka podepsali ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR František Pelc a většinový vlastník pozemků Štěpán Bečvář. Vlastník podpisem stvrdil dobrovolné dodržování konkrétních zemědělských postupů a Agentura ochrany přírody a krajiny se zavázala k finanční podpoře některých managementových opatření. Jde o první komplexní dohodu,

Vachta trojlístá. Foto archiv AOPK

kteří upravuje zemědělské hospodaření v chráněných územích ve správě AOPK ČR.

„Veřejnoprávních dohod s různými vlastníky, kteří mohou získat na péči o chráněné území finance, jsme vloni po celé České republice uzavřeli kolem tisícovky. Tato dohoda je však výjimečná zejména v tom, že obsahuje i dobrovolný závazek hospodáře. Takového přístupu si opravdu ceníme, ochrana přírody se totiž neobejde bez lidí, kteří v krajině hospodaří,“ komentuje dnešní podpis dohody František Pelc, ředitel AOPK ČR.

Téměř 700 hektarů mokřadů, rašelinišť, luk, rákosin a lad protkaných meandrujícími potoky a lužními lesy patří k nejcennějším v Plzeňském kraji. Tento ostrov přírody v zemědělské krajině osídlili rostliny a živočichové, kteří jinde kvůli intenzivnímu hospodaření přišli o svůj životní prostor. Niva Nemanického potoka je součástí evropské soustavy chráněných území Natura

Orchidej prstnatec pletový. Foto archiv AOPK

2000 a leží v I. a II. zóně chráněné krajinné oblasti Český les.

„Dříve zde stávalo několik obcí a místní lidé své louky pravidelně obhospodařovali. Snažíme se na jejich extenzivní hospodaření navázat, abychom pomohli uchovat a rozvíjet toto výjimečné přírodní prostředí,“ říká většinový vlastník pozemků Štěpán Bečvář.

Dohoda specifikuje různé způsoby péče o území, jako například ruční kosení křovinořezem včetně shrabání a odstranění pokosené biomasy, vybudování a zachování pufráčního pásu přilehajícího k orné půdě, zákaz pěstování kukuřice na některých půdních blocích, udržování dvou extenzivních sadů, revitalizaci a zpomalení odtoku vody z území. Přesně také popisuje, jak pečovat o místa, kde rostou chráněné druhy – prstnatec májový, vachta trojlístá, ostřice blešní a prstnatec pleťový.

„Niva Nemanického potoka je domovem mnoha ohrožených druhů rostlin a živočichů s rozdílnými nároky. Některá místa proto potřebují pravidelné obhospodařování, některá je třeba naopak ponechat téměř bez zásahu. Dohoda jen oficiálně ukotvila dlouhodobou výbornou spolupráci. Již více než deset let společně zachováváme pestrost zdejší krajiny, pečujeme o vodní režim a podporujeme výskyt vzácných druhů,“ doplňuje Tomáš Peckert z Agentury ochrany přírody a krajiny.

Dohoda vznikla v rámci integrovaného projektu LIFE Jedna příroda, který se zaměřuje na péči o chráněná území soustavy EU Natura 2000. Jednou z aktivit projektu je též komunikace s vlastníky a uživateli pozemků a jejich vtažení do péče o vlastní pozemky v chráněných územích. ■

Tisková zpráva Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství

Máme společný plán na případné zásahy proti problematickým jedincům vlka

Vlk obecný do naší přírody patří. Jeho přirozený návrat s sebou však může přinášet i komplikace, zejména pro chovatele hospodářských zvířat. Ministerstvo životního prostředí se spolu s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR této problematice dlouhodobě věnuje. Chovatelům

se hradí případné škody na hospodářských zvířatech, na jejich minimalizaci se poskytují dotace z Operačního programu Životní prostředí, hradí se i náklady na jinou organizaci pastvy. V některých specifických případech může docházet i k problematickému chování u jedinců vlka a rizikům pro bezpečnost obyvatel. Resort životního prostředí se proto zaměřuje na informování o tom, jak takovým situacím předcházet. Klíčové je, aby si vlci nezvykli na snadný zdroj potravy – ať už jsou to nedostatečně zabezpečená stáda, či vyhozené zbytky jídla. Nyní MŽP ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství představuje dokončený Pohotovostní plán pro řešení situací při výskytu jedinců vlka s problematickým chováním.

„Vlk se v posledních letech vrací do české krajiny, kam také patří. Jako vrcholný predátor pomáhá například k regulaci přemnožené spárkaté zvěře, která poškozují lesy a působí škody zemědělcům. Do české přírody tak navrácí rovnováhu. Je ale nutné, abychom byli připraveni i na případy, kdy někteří vlci mohou představovat riziko. S Ministerstvem zemědělství jsme se proto shodli na Pohotovostním plánu, který specifikuje kritéria pro posouzení chování konkrétního vlka na škále od přirozeného po problematické, a především stanovuje další postup. Vlk patří mezi zvláště chráněné druhy živočichů v ČR i EU, proto jsou v Pohotovostním plánu popsány nezbytné administrativní kroky,

kteří je třeba přijmout, aby bylo možné situace při výskytu problematických jedinců operativně řešit,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Pohotovostní plán a jeho naplnění by měly zajistit podmínky pro řešení krizových situací při výskytu problematického vlka. MŽP ve spolupráci s AOPK ČR nyní zahájí jednotlivé kroky k jeho naplňování. Pohotovostní plán předpokládá ustavení pohotovostních štábů v každém regionu. Ve spolupráci s příslušnými orgány ochrany přírody MŽP následně zajistí vydání povolení, které umožní v kritických situacích operativně reagovat.

„S ohledem na zařazení vlka mezi zvěř podle zákona o myslivosti je v návaznosti na kroky orgánů ochrany přírody stanoven postup také orgánů státní správy myslivosti tak, aby byly naplněny podmínky obou zákonných předpisů. Zákon o myslivosti je národní legislativou stanovený legální způsob regulace živočichů, která je prováděna prostřednictvím výkonu práva myslivosti. Případní problematičtí vlci budou loveni ve veřejném zájmu, aby se předešlo případným kritickým situacím, které by mohli tito jedinci způsobit. V Plánu je jasně definována spolupráce obou resortů na nalezení efektivního řešení a připravenost na případ, že problematická situace skutečně nastane,“ doplňuje ministr zemědělství Zdeněk Nekula (KDU-ČSL).

Vlk obecný. Foto archiv AOPK

Problematické chování konkrétních jedinců vlka může mít různý charakter, intenzitu i příčiny. Proto je nezbytné vyhodnotit chování konkrétního jedince, zintenzivnit monitoring a přijmout opatření odpovídající riziku. V pohotovostních štábech budou zastoupeni všichni, kterých se to týká – AOPK ČR, orgány ochrany přírody i myslivosti na úrovni krajských úřadů, Českomoravská myslivecká jednota, Policie ČR a podle konkrétního místa, kde by byl výskyt problematického jedince řešen, budou přizváni zástupci dotčených obcí, mysliveckých sdružení i odborníci na danou problematiku. Pohotovostní štáb podle charakteru nastalé situace operativně rozhodne o vhodných opatřeních, od odstranění nevhodných podnětů a zamezení vznikajícího problematického chování prostřednictvím prevence přes odstrašení až po případné odstranění problematického jedince.

„Pohotovostní plán zítra podepíší zástupci obou ministerstev. Ihned zahájíme jednotlivé navržené kroky, jako je ustavení pohotovostních štábů v jednotlivých regionech a zajištění potřebných postupů podle zákona o ochraně přírody a krajiny i podle zákona o myslivosti,“ uzavírá ministr Hladík.

MŽP již od počátku současného šíření vlka na naše území usiluje o snížení souvisejících socioekonomických dopadů, financuje prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí opatření k ochraně hospodářských zvířat. Nově je od letošního roku poskytována také náhrada zvýšených nákladů, které s ochranou hospodářských zvířat v oblastech výskytu vlka vznikají ve formě újmy za ztížené zemědělské hospodaření. Hrazeny jsou také přímé škody na hospodářských zvířatech a systém poskytování těchto náhrad je postupně zlepšován. MŽP v těchto věcech spolupracuje s MZe i chovatelskými organizacemi a pro jednotlivé zemědělce i další zájemce poskytuje informace a poradenství prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a webu www.navratvlku.cz/. ■

Tisková práva MŽP

Nenechme ji odtéct. Národní plán obnovy podpoří zadržování vody v krajině

Státní fond životního prostředí ČR otevřel dvě nové dotační výzvy, které pomohou české krajině se lépe adaptovat na negativní projevy změny klimatu. Dotace pomohou vzniku či re-

Foto archiv MŽP

talizaci malých vodních nádrží, tůň, mokřadů nebo meandrujícím korytům řek. Obě výzvy nabízejí téměř sto procentní dotaci, první je určena zejména pro správce vodních toků, druhá je určena pro obce a kraje.

Výzvy vyhlášené v Národním programu Životní prostředí čerpají finance z Národního plánu obnovy.

„Jsem rád, že se nám podařilo v Národním plánu obnovy vyčlenit takový objem prostředků, abychom podpořili větší projekty realizované zejména správci povodí zaměřené na revitalizaci vodních toků a přeměnu reliéfu říčních ramen. V této oblasti máme stále co napravit a kdysi narovnávaná koryta řek je potřeba opět zvlnit a umožnit vodě se přirozeně zasakovat a saturovat podzemní zdroje vody. Potřebujeme oživit naše české tůně i mokřady,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Obě výzvy mají za cíl adaptaci vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu. Výzva č. 4 je určena především pro státní podniky a rezortní organizace. Sem patří například podniky povodí a Lesy ČR, které běžně realizují projekty na zadržování vody. Za zmínku stojí například revitalizace koryta Bečvy, kdy Povodí Moravy obnovilo část původního toku. Lesy ČR ve svém programu Vracíme vodu lesu počítají v letošním roce se 180 projekty, další mají připravené.

„Celkem 712 milionů korun mohou státní podniky a správy národních parků čerpat na obnovu přírodě blízkých koryt vodních toků a říčních ramen v nivě vodního toku. Dotaci lze využít například na obnovu lužních lesů, na zprůchodnění migračních překážek pro vodní živočichy a opatření k omezování jejich úmrtnosti,“ popsal ministr Petr Hladík s tím, že žádosti je možné podávat od 7. června 2023 do 31. října 2023.

Výzva č. 5 má stejné zaměření, ale je určena pro menší projekty realizované obcemi či kraji.

„Adaptace na změny klimatu je potřeba i na úrovni obcí a krajů, proto i jim jsme vyčlenili 100 milionů korun, které mohou navíc použít na budování malých vodních nádrží, tvorbu a obnovu tůň a protipovodňová opatření,“ doplnil ministr životního prostředí. Zájemci mohou své žádosti podávat od 7. června 2023 do 31. ledna 2024.

„Bezesporu největší benefitem pro žadatele je, že jim pokryjeme téměř veškeré náklady, při zohlednění DPH jim dotace zaplatí až 80 % celkových způsobilých výdajů. Jsme si vědomi, že se jedná o poměrně finančně náročná opatření, ale jejich přínos pro naši přírodu je k nezaplacení,“ uzavírá Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, který žádosti přijímá a administruje.

Foto archiv Povodí Moravy, s.p.

Tisková zpráva AOPK ČR

Kolísání hladiny na Nových Mlýnech přírodu neohrozí

Pokud bude hladina střední Novomlýnské nádrže kolísat v rozsahu, který je stanoven v závazném stanovisku EIA záměru "Opatření ke zlepšení podmínek předmětu ochrany přírodní rezervace Věstonická nádrž a ptačí oblasti Střední nádrž VD NM a vodohospodářské funkce soustavy střední a dolní nádrže Nové Mlýny", povede to ke zlepšení přírodních podmínek.

Kolísání hladiny je totiž stanoveno tak, aby nemohlo docházet k poškozování ptačích hnízd zaplavováním a naopak aby vznikaly cenné přírodní biotopy v době, kdy je to nejvíce potřeba. Voda se využije také pro zaplavování vysychajících lužních lesů na dolním toku Dyje.

„Samo rozkolísání hladiny je návratem k přirozenému stavu, v minulosti byly mělčiny a mokřady s proměnlivou výškou hladiny běžné, na jaře přicházely povodně, léta byla sušší. Současný stav nevyhovuje ani ochraně přírody, ani vodohospodářům,“ vysvětluje Stanislav Koukal z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Rozkolísání hladiny je jen jedním z mnoha opatření, která by měla zlepšit přírodní podmínky v řadě cenných míst na jihu Moravy. Dosavadní mnohaleté udržování stálé hladiny nevyužívalo všechny možnosti, které by mohla Věstonická nádrž poskytovat – jak pro přírodu, tak pro hospodaření s vodou. To by se nyní mělo změnit. První etapa úprav, které se odehrály přímo ve střední nádrži a jsou zaměřeny převážně na zlepšení podmínek pro hnízdění ptáků, již pro-

běhla. Povodí Moravy využilo odborná doporučení nejen od státní ochrany přírody, ale i od odborných nevládních organizací.

Pro soutok Moravy a Dyje, který je evropsky významnou lokalitou a měl by se stát chráněnou krajinnou oblastí, je obnova vodního režimu nejdůležitější nezbytnou změnou. S Povodím Moravy a Lesy ČR nyní AOPK ČR spolupracuje na projektu, který zaplavování lužních lesů umožní a který věcně souvisí s právě s kompletem úprav na vodním díle Nové Mlýny.

Japonsko se vyznačuje jak vysokým podílem obyvatelstva žijícího ve městech, tak využitím moderních špičkových technologií. Proto si na Veletrhu biodiverzity v pavilonu lesnictví v Nagoji mohla většina dětí zkusit vůbec poprvé řezat dřevo a zájem byl vskutku obrovský. Foto Jan Plesník

Pomáhají získávat peníze na ochranu přírody lépe tradiční dopisy, nebo sociální sítě?

„Conservation without money becomes conversation“ neboli „Bez peněz se ochrana přírody stává konverzací“, tvrdí známá slovní hříčka. Je ovšem více pravdivá než jen úsměvná. Protože nedostatek financí sužuje státní i dobrovolnou ochranu přírody v téměř všech státech světa, hledají ochránci přírody nové účinnější přístupy k získávání peněz, včetně oslovování jednotlivých občanů nebo firem. Vždyť internetové sbírky na konkrétní ochranné akce vynesly v období 2009–2017 celkem 5 milionů USD (107 milionů Kč).

Japonské vědce vedené Takahirem Kubou z Národního ústavu pro výzkum životního prostředí v Cukubě zajímalo, zda více pomáhají získat peníze na ochranu přírody tradiční poštou zaslané dopisy, nebo sociální sítě (*Conserv. Lett., e12931, 2023*). V letech 2020–2021 probíhala v zemi vycházejícího slunce sbírka na výkup tří hektarů soukromého lesa na ostrově Amami Óšima v jihozápadní části souostroví. Subtropický deštný les v něm poskytuje vhodné prostředí endemické ohrožené flóry a fauny, jako je tmavě zbarvený

králík japonský (*Pentalagus furnessi*). Část ostrova se stala v roce 2021, stejně jako národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny, přírodní lokalitou světového dědictví UNESCO. V červenci 2020, kdy výzkumníci se šetřením začali, se podařilo získat více než polovinu z plánované částky 5 milionů jenů (1,1 milionu Kč).

Badatelé se obrátili na spoluobčany jak prostřednictvím dopisů, tak reklamou na sociální síti. V obou skupinách uplatnili tři rozdílné typy informací. Japonci oslovení v kontrolním vzorku obdrželi pouze základní údaje o nezbytnosti finančních prostředků na získání unikátního lesa a následnou péči o něj. Jiní se navíc dozvěděli, že se již podařilo shromáždit 55 % cílové sumy. Poslední část dotazovaných v obou skupinách získala podrobnější údaje o ohrožených druzích a zároveň organizátoři neopomněli zdůraznit, že 62 % druhů savců žijících na ostrově zůstává i nadále ohroženo vyhoubením, což je téměř třikrát více než hodnota pro celou zemi.

Náklady na vytištění a rozeslání dopisů 630 obyvatelům posledního císařství na světě dosáhly pouze 819 USD (17 527 Kč): částka vybraná tímto způsobem převyšovala náklady pětinasobně. Pokud jde o sociální media, badatelé si zvolili Facebook propojený s japonskou dárcovskou stránkou známé firmy Yahoo!, přičemž cílovou skupinu představovali lidé s trvalým bydlištěm v Japonsku nebo cizinci starší 20 let, již ostrov Amami Óšima nedávno navštívili.

Umístění reklamy na Facebooku na měsíc přišlo na 3 628,5 USD (77 650 Kč). Vědci se dále dozvěděli, kdo se proklikal až k dárcovskému tlačítku, umožňujícím zvolit si jednu ze tří uvedených typů informací o cílech kampaně a následně se rozhodnout, zda pomyslně sáhne do peněženky, přesněji řečeno na internetový bankovní účet. Je nutné zdůraznit, že všichni účastníci výzkumu projevili již před ním zájem o péči o přírodní a krajinné dědictví. Reklamu zhlédlo každý den v průměru 20 700 lidí, z nichž jen 93 kliklo na adresu dárcovské stránky. Celkově se prostřednictvím sociální sítě podařilo shromáždit 2 908,2 USD (62 231 Kč), a to ještě 80 % dárců nepocházelo z facebookového prostředí: na stránku se dostali, aniž by předtím viděli zaplacenou reklamu.

Údaj o dosud poskytnutých finančních darech zvýšil počet donorů, zatímco skutečnost, že

Oblíbeným zvířetem Japonců se stal endemický nejseverněji žijící primát, makak červenolící (*Macaca fuscata*). Má rád vodu a často v ní omývá potravu. Foto Jan Plesník

sbírka pomůže ohroženým druhům, množství sponzorů naopak snížila. Právě v tomto ohledu se zjištění japonských vědců diametrálně odlišuje od výstupů předcházejících výzkumů. Pravdou zůstává, že nenápadný králík japonský nepatří k vlajkovým druhům ani v třetím hospodářsky nejsilnějším státě světa.

Zjištění, že náklady na reklamu na Facebooku převýšily získané finance, což naopak neplatilo v případě obesílání možných dárců dopisy, vedou autory k závěru, že před zahájením kampaně by měli její provozovatelé pečlivě uvážit, koho a jak oslovit s prosbou o peněžitý dar, a využít při tom zaběhlé marketingové postupy. K tomu je ovšem potřeba, aby také v ochraně přírody působili příslušní odborníci. Japonská studie rovněž potvrdila, že poskytnutí více informací o cílech kampaně může za určitých podmínek představovat při získávání finančních prostředků jistou překážku, protože zájemce může naopak přilákat právě kratší sdělení. ■

Marcela Plesníková, Jan Plesník

Výskyt středně velkých predátorů v tundře určuje i přítomnost vrcholových dravců

Vztah dravec-kořist patří v ekologii k nejdéle a nejintenzivněji studovaným zákonitostem. Při jeho výzkumu se uplatňuje celá řada přístupů, od různě složitých matematických modelů přes pokusné manipulace až po víceleté sledování populací predátora a jeho kořisti obvykle v druhově chudších ekosystémech, kupř. v tundře či pouštích. Mnohem menší pozornost se věnuje mezidruhovým vazbám v gildě predátorů. Gildou neboli ekologickou či funkční skupinou máme na mysli skupinu druhů se společným výskytem, vymezeným podmínkami prostředí, jako je teplota nebo vlhkost (beta-gilda, kupř. živočišné vrchní půdní vrstvy). Častěji se ale setkáme s gildou představovanou skupinou druhů obvykle z různých taxonů, které shodně využívají určité zdroje, kupř. potraviny: v tomto případě hovoříme o alfa-gildě. Jinak řečeno, označujeme tak skupinu organismů, které shodně ovlivňují vlastnosti a procesy v ekosystému nebo které shodně reagují na změny v prostředí.

Velcí predátoři dokáží potlačovat středně velké dravce, ať již tím, že je zabíjejí, nebo že v nich vyvolávají strach. Úbytek velkých dravců proto může vést ke zvýšení početnosti a zvětšování areálu rozšíření středně velkých predátorů: obdobnou situaci označujeme jako efekt uvolnění.

Abundance predátorů v alpské a arktické tundře závisí na početnosti a dostupnosti jejich důležité kořisti – drobných hlodavců, kteří ve zmiňovaném prostředí obvykle procházejí pravidelnými populačními cykly. Zvyšující se četnost dešťových srážek dopadajících na sněhovou pokrývku a námrazy v zimě pravidelné kolísání početnosti drobných savců narušují a u sobů (*Rangifer tarandus*) vyvolávají zvýšenou úmrtnost. Zatímco predátoři specializovaní na lov hlodavců se dostávají do obtíží, naopak dravci živící se mršinami z popsané situace těží, protože se snáze dostanou ke kadáverům.

Liška polární (*Vulpes lagopus*) je ve Skandinávii a Finsku považována za kriticky ohrožený druh, jelikož se na začátku 20. století dostala v důsledku příliš intenzivního lovu pro cennou kožešinu na okraj vyhuby. Nicméně v tomto století se tamější populace začíná obnovovat, přičemž před dvaceti lety v celé oblasti zůstala pouhá stovka dospělých jedinců. Postupnému nárůstu početnosti napomáhají ochranné zásahy, jako je přikrmování, hubení konkurující lišky obecné (*Vulpes vulpes*) nebo vypouštění v lidské péči odchovaných jedinců do volné přírody: podle posledních údajů obývá Norsko, Švédsko a Finsko již na 450 adultních exemplářů. Větší liška obecná bývá v kompetici

Tundra představuje biot mezi severským jehličnatým lesem (tajgou) a trvale zaledněnými polárními oblastmi. Na snímku letní tundra v Údolí kouře (Reykjadalur) na jihu Islandu. Foto Jan Plesník

s liškou polární úspěšnější a navíc byly zaznamenány také případy, kdy ji usmrtila jako kořist.

Ve skandinávské tundře představují nejběžnější velké predátory rosomák (*Gulo gulo*) a orel skalní (*Aquila chrysaetos*). Zmiňovaná lasicovitá šelma je považována za všestranného dravce, ale zejména v zimě se živí také mršinami. I když základní kořistí orla skalního ve skandinávské arktické a alpské tundře zůstávají tetřevovití (*Tetraonidae*) a zajíc běláček (*Lepus timidus*), dokáže ulovit a konzumovat

také oba druhy lišek. Protože liška polární je malá a její výskyt se omezuje na biotopy bez vegetace, stává se potravou orlů častěji než liška obecná.

Lars Rød-Eriksen z Norského ústavu pro výzkum přírody (NINA) v Trondheimu hledal se svými kolegy odpověď na otázku, zda výskyt rosomáka a orla skalního působí ve skandinávské tundře na rozšíření a spolužití lišky polární a lišky obecné, přičemž bral v úvahu proměnlivou početnost drobných hlodavců (*J. anim. Ecol.*, 92, 635-647, 2023). Badatelům pro tento účel pos-

Dospělý rosomák (*Gulo gulo*) dosahuje velikosti středně velkého psa a jako silný a všestranný predátor dokáže ulovit i kořist mnohem větší než je on sám. Přitom ale nepohrdne ani mršinami. Foto Jan Plesník

Liška polární (*Vulpes lagopus*) je v Červeném seznamu ohrožených savců Evropské unie řazena do kategorie kriticky ohrožený (CR). V celoevropském a globálním měřítku je ale její populace početná a stabilní. Foto Jan Plesník

loužily snímky z fotopastí rozmístěných v letech 2011–2020 na 98 lokalitách v pěti oblastech Norska: čtyři se nacházejí v alpské tundře na jihu a ve střední části země, kdežto plocha v nejsevernější části skandinávského království zastupovala arktickou tundru. Pořízené fotografie pocházely z tamější pozdní zimy, tedy z období od března do května, kdy se lišky páří a shánějí potravu předtím, než začnou obývat nory.

Vědci vyhodnotili každodenní přítomnost či naopak nepřítomnost lišek na všech fotopastech, početnost hlodavců jako počet zvířat odchycených během 100 dní a skutečnost, zda se na lokalitě nacházely mršiny. Matematické modely rovněž uvažovaly zeměpisnou šířku a nadmořskou výšku místa stejně jako den roku.

Oba druhy lišek se nejčastěji společně vyskytovaly tam, kde příslušnou lokalitu obýval i rosomák. Naopak nejméně často žily vedle sebe, pokud na místě lovili orli a současně na něm chyběla zmiňovaná lasicovitá šelma. Přitom liškám obecným přítomnost velkých predátorů vyhovovala. Rovněž se ukázalo, že lišky polární reagovaly na početnost drobných hlodavců významněji než lišky obecné a pokud byl na ploše nedostatek hlodavců, přecházely na konzumaci mršin. Zjištěná dynamika mezidruhových vazeb mezi predátory může určovat, kde a kdy by ochránci přírody měli podniknout opatření na ochranu lišky polární. ■

Jan Plesník

Normované stavy nic neřeší

ÚHEL POHLEDU

Co dělat, aby se vlk nažral a koza zůstala celá? Lepší než omezit počet vlků je zabezpečit hospodářská zvířata

Je to téměř deset let. Tehdy se do naší krajiny začali po dlouhé přestávce trvale vracet vlci. To na jedné straně vyvolalo radost z obohacení naší přírody o šelmu, která do ní patří, na druhé straně obavy, zejména chovatelů hospodářských zvířat. Nyní k nám zasahuje zhruba 22 smeček, celkový počet vlků v celé České republice přesahuje stovku. Přesně podle očekávání se živí převážně přemnoženou spárkatou zvěří, která ve velkém škodí v lesích i na polích. Časté jsou ale i útoky na nedostatečně zabezpečená hospodářská zvířata.

Právě proto státní ochrana přírody připravila v dlouhodobé spolupráci se zemědělci – například s Asociací soukromého zemědělství či Svazem chovatelů ovcí a koz – celé portfolio opatření, která mají přispět k ochraně vlka i stád a usnadnit koexistenci lidské společnosti s touto šelmou. Potkávají se tu totiž dva veřejné zájmy. Jedním je ochrana ohroženého a ekologicky důležitého druhu, druhým extenzivní pastva, která napomáhá udržení rázu naší krajiny. Koneckonců, jak ochrana přírody, tak pastevectví jsou dotovány z veřejných zdrojů a jsou součástí národních i evropských politik životního prostředí. Troufám si říct, že žádnému dalšímu ohroženému druhu jsme se v poslední době tak komplexně nevěnovali.

Zabezpečení stád před útoky

V ochraně vlka i hospodářských zvířat, jako jsou ovce, kozy, dobytek, je zásadní prevence – klíčové je, aby se vlci nenaučili chodit do ohrad. Právě tady je stále co zlepšovat. Ve velké většině jsou totiž stáda zabezpečena nedostatečně, nebo v podstatě vůbec. Stačí se podívat po krajině. Nejde jen postavit plot s elektrickým ohradníkem a myslet si, že je hotovo. O oplocení se musí pečovat – podsekávat, kontrolovat napětí, mít oplocení dobře vyztužené, napnuté tak, aby kopírovalo terén. Škody sice nelze nikdy zcela vyloučit, ale dají se výrazně snížit. Řádné ohrazení stád dle standardů a případně jejich doplnění osvědčenými plemeny pasteveckých psů lze financovat se stoprocentní podporou z Operačního programu Životní prostředí. Další náklady, jako je třeba jiná organizace pastvy, náklady na práci pastevece či péče o pastevecké psy, se chovatelům částečně kompenzují ve formě náhrady újmy za ztížené zemědělské hospodaření.

Škody za zabitá zvířata

Pokud vlci hospodářská zvířata napadnou, chovatel dostává zaplacenou škodu. Vyplacené škody se v posledních letech pohybují mezi 5–10 miliony korun ročně. Narůstají nejenom kvůli vyššímu počtu vlků a stále nedostatečnému zabezpečení stád, ale také kvůli navyšování sazeb podle ceníku dohodnutého se svazy chovatelů. Nyní se připravuje komplexní novela zákona, která počítá se stanovením povinného minimálního zabezpečení jako podkladu ke vzniku nároku na náhradu škody. Chovatelé dostanou čas na zavedení řádných preventivních opatření, a pokud nadále nebudou splňovat stanovené standardy, nebudou mít na náhradu škody nárok. Ve finále to povede k lepšímu zabezpečení stád i poklesu výdajů na vyplácení náhrad škod.

Škody na lesích a polích

V tomto kontextu je dobré připomenout, že přes 98 % potravy vlka tvoří divoká zvířata, zejména spárkatá zvěř, jako je jelen, prase, daněk, muflon či srnec, která je na většině našeho státu přemnožená. Dle relevantních expertních odhadů jsou škody spárkatou zvěří v lesích i zemědělské krajině v řádech miliard korun ročně.

Pohotovostní plán

Nedávno přijatý pohotovostní plán se někdy interpretuje tak, že zcela nově umožňuje i odstřel vlka. Ten však byl možný u problematického jedince i dříve, ale podle všech standardních správních postupů by udělení výjimky k jeho odstranění či odstřelu trvalo i měsíce. A to je v těchto případech opravdu nevhodné. Nyní se systém zjednoduší, potřebné správní akty se vyhotoví v předstihu a na základě dohody pohotovostního štábu bude možné přijmout potřebná opatření – tedy v krajním případě i odstřel – v řádech dnů. Pokud chceme, aby vlci v naší přírodě zůstali, musíme si přiznat, že ve výjimečných případech mohou představovat riziko, které naše společnost už nechce akceptovat. Paradoxně je i tento, na první pohled přísný postup motivován ochranou vlka a zachováním jeho zdravé populace.

Řekněte to číslo

V současnosti na území ČR zasahuje zhruba 22 smeček, pohybuje se tu více než stovka vlků. Někdy se objevuje názor, že je třeba stanovit maximální počet vlků, které v krajině strpíme. Vlci však u nás zatím obsadili asi 30 procent z vhodného prostředí. Z myslivecké praxe víme, že takzvané normované stavy jsou často o ničem nevypovídající a nic neřešící čísla. Podle nich by u nás mělo žít okolo 11 000 divočáků, ale realita zřejmě přesahuje milion. I proto jsem přesvědčen, že lepší cestou než administrativní stanovení nějakého počtu vlků je průběžný monitoring a zabezpečení hospodářských zvířat. Musím konstatovat, že asi pro žádný další ohrožený druh jsme nepřipravili tak ucelený komplex opatření, která mají přispět k jeho ochraně a zároveň k omezení hospodářských škod. Teď jde o to, prosadit je v praxi.

V ochraně vlka i hospodářských zvířat je zásadní prevence – klíčové je, aby se vlci nenaučili chodit do ohrad. ■

František Pelc,

ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Vyšlo v Lidových novinách 26. 5. 2023

Debata na Bukovci. Foto Ondřej Petrovský

Nadace Ivana Dejmalu si připomněla třicáté výročí

Nadace Ivana Dejmalu pro ochranu přírody byla založena 12. května 1993 pod původním názvem Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor. Účastníci si přišli toto kulaté výročí připomenout na setkání, které se konalo 20. května na Jizerce. Místo nebylo zvoleno náhodou, právě ve zdejší horské osadě vlastní nadace objekt, který byl v minulosti zrekonstruován a je zde provozováno středisko ekologické výchovy. Hlavním cílem setkání bylo připomenout si, co se nadaci za oněch 30 let povedlo a s čím v ochraně přírody pomohla. Zároveň zde však byl prostor pro setkání osobností, které mají k nadaci blízko. Ať už jde o její zakladatele, členy správní a dozorčí rady, nebo dárce a další podporovatele.

Program zahájil František Pelc, předseda správní rady, který poděkoval hostům a shrnul nelehké začátky nadace, která, jak její původní název napovídá, byla založena v době ekologické katastrofy, jež Jizerské hory postihla. Nadace sehrála klíčovou roli při záchraně původního genofondu místních dřevin a finančně pomohla s obnovou prakticky rozpadlých lesů na jejich náhorní plošině. „Podařilo se získat zásadní a na tu dobu

neuvěřitelné peníze na projekty, které jsme pro záchranu zdejších lesů potřebovali,“ říká Pelc, který byl tou dobou vedoucím chráněné krajinné oblasti Jizerské hory. Ta měla na celou oblast postižených hor pouze 10 000 Kč, což nestačilo ani na obnovu hraničních cedulí. Bylo proto zřejmé, že potřebné prostředky se budou lépe shánět prostřednictvím nadace, kterou spolu s dalšími sedmi lidmi založil. Doba mu dala za pravdu a podařilo se sehnat první prostředky, ať už od německy píšící české spisovatelky Libuše Monikové, nebo holandské nadace Prince Bernhard Fund. U počátků nadace stály osobnosti, které jí velmi pomohly, ať už se jednalo o profe-

sora Josefa Fantu, nebo například druhého polistopadového ministra životního prostředí Ivana Dejmalu, po němž se nadace v roce 2017 přejmenovala jako připomenutí jeho klíčové role v ochraně životního prostředí v Česku.

Od historie přenesl účastníky do současnosti film, který ukázal především projekty, které nadace v posledních letech podporuje a pomáhá s jejich realizací. Ať už jde o záchranu rašelinišť, budování tůň, obnovu mokřadů, nebo zprůchodňování vodních toků pro místní druhy živočichů. Ostatně citlivá práce s vodou v krajině je jednou z priorit nadace, na kterou se v poslední době zaměřuje. Druhým prioritním cílem je zvyšování a obnova biodiverzity lesů i krajiny. Ukázkou toho byl projekt výsadby druhově rozmanitých lesů, kde díky příspěvku nadace bylo v posledních letech vysázeno stovky tisíc sazenic převážně dubů, buků a jedlí. Celkově nadace za svou existenci podpořila stovky menších i větších projektů v Jizerských horách i mimo ně částkou 32 milionů Kč.

V rámci setkání proběhla i terénní exkurze přes nedaleký vrchol Bukovec, kterou vedl Jiří Hušek, ředitel regionálního pracoviště AOPK ČR Liberecko. Ten díky svým dlouholetým znalostem Jizerských hor poukázal na zajímavosti tohoto regionu a na konkrétních příkladech přiblížil, jak nadace tomuto pohorí pomohla, účastníci debatovali nad minulostí, ale i budoucností Jizerských hor a jejich přírody. Na závěr setkání dorazili jeho účastníci ke středisku ekologické výchovy patřícímu nadaci, kde byl připraven další program, představena byla nová kampaň „Za lesy! Za vodu! Za přírodu!“ a vydaná trika i látkové tašky, jejichž nákupem lze podpořit konkrétní projekty.

Účastníci setkání na Jizerce. Foto Jakub Trsek

Prezentace managementu podmáčených luk u Žabakoru s prstnatci májovými zaujala všechny a byla okořeněna mnoha dotazy. Foto František Pelc

Nechyběl ani dort a nejedno přání nadaci do dalších úspěšných 30 let.

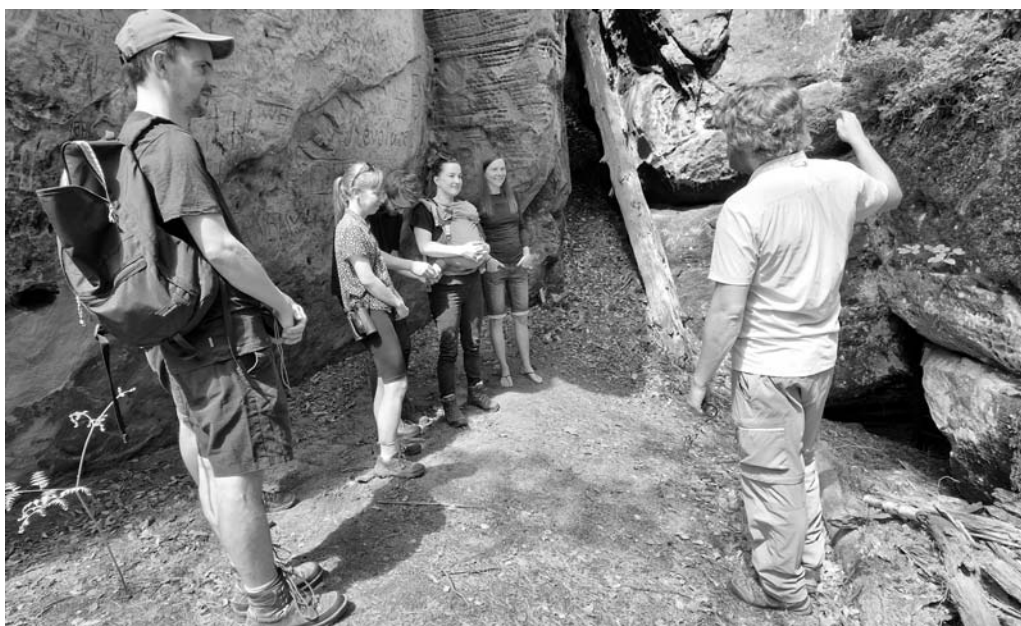
Podrobněji se historii a činnosti nadace budeme věnovat v některém z příštích čísel časopisu Ochrana přírody. ■

Ondřej Petrovský

Exkurze pro držitele Ceny AOPK ČR za architekturu šetrnou ke krajině

Cenu AOPK ČR v soutěži Česká cena za architekturu v roce 2022 získal Lihovar s pěstitelskou tradicí ve Svijanském Újezdě od kanceláře OBJEKTOR ARCHITEKTI s. r. o. Moderní architektura tří objektů dokonale zapadá do prostoru a má vazbu k využívání okolní krajiny. A je kousek od hranic CHKO Český ráj.

Odměnou vítězům byla exkurze na zajímavá místa v CHKO Český ráj se zasvěceným průvodcem. Ten přivítal šest zástupců ateliéru (včetně čtyřměsíční Rozárky) a majitele Lihovaru na hrázi rybníka v přírodní rezervaci Žabakor. V nových tůních tu rostou žebratky bahenní a v okolí orchideje prstnatce májové, pozorovali jsme tu motáky pochopy a husy velké a slyšeli jeřáby popelavé. Exkurze pokračovala v přírodní rezer-

Pokyny před vstupem do jeskyně Klamorna. Foto František Pelc

vaci Příhrazské skály návštěvou jeskyně Klamorna s kolonií vrápence malého a podívali jsme se stativovým dalekohledem i do nedaleké kolonie volavek popelavých. Během cesty se obecně diskutoval rozvoj urbanismu v chráněných krajinných oblastech dle zonace, došlo i na konkrétní příklad ve III. zóně v obci Žďár. Při návštěvě skalního masivu Sokolka vítězové zblízka viděli potomstvo sokola stěhovavého a celodenní

exkurzi uzavřela orchidej střevíčník pantoflíček, který v Českém ráji roste pouze na jedné lokalitě.

Jak je vidět, spolupráce architektů a ochránců přírody je nejen možná, ale i potřebná. Právě proto bude AOPK ČR pokračovat v spoluprádání České ceny za architekturu, která vzájemnému dialogu napomáhá. ■

František Pelc

NOVÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny

(Přehled vybraných aktualit z období duben – květen 2023)

Právní předpisy:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/839 ze dne 19. dubna 2023,

kterým se mění nařízení (EU) 2018/841, pokud jde o oblast působnosti, zjednodušení pravidel pro vykazování a zajištění souladu a stanovení cílů členských států pro rok 2030, a nařízení (EU) 2018/1999, pokud jde o zlepšení monitorování, vykazování, sledování pokroku a přezkum.

Tímto nařízením se novelizují pravidla týkající se závazků členských států EU, pokud jde o využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví, které přispívají k dosažení cílů Pařížské dohody a k naplňování cíle EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů pro období let 2021–2025,

jakož i cílů členských států pro čisté pohlcení skleníkových plynů ve výše uvedených odvětvích na období let 2026–2030.

Platnost: 11. 5. 2023

Nařízení vlády č. 113/2023 Sb. ze dne 12. dubna 2023, kterým se mění nařízení vlády č. 187/2018 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu, ve znění nařízení vlády č. 152/2022 Sb.

Změna nařízení vlády spočívá ve zrušení řádku přílohy „CZ0113774 Praha-Letňany“ a nahrazení řádku „CZ0620421 Svatá a Prostřední vrch“ řádkem „CZ0620421 Dambořický les“, tzn. první z uvedených EVL byla zrušena a druhá rozšířena a přejmenována.

Účinnost 1. 5. 2023

Vyhláška č. 114/2023 Sb. ze dne 24. dubna 2023 o požadavcích na bezpečnou instalaci výroby elektřiny využívající obnovitelné zdroje energie s instalovaným výkonem do 50 kW

Vyhláška stanoví požadavky na bezpečnou instalaci výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů do 50 kW, konkrétně požadavky na materiálové provedení, na vypnutí a odpojení od elektrické instalace a distribuční soustavy a požadavky na provedení kabelového vedení.

lace a distribuční soustavy a požadavky na provedení kabelového vedení.

Účinnost 1. 5. 2023

Zákon č. 126/2023 Sb. ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Novela rozšiřuje působnost zákona na stavby a zařízení rozvodných tepelných zařízení a do přílohy vkládá nový bod: horkovod z elektrárny Dukovany do Brna.

Účinnost 1. 7. 2023

Nařízení vlády č. 140/2023 Sb. ze dne 24. května 2023 o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví

Toto nařízení upravuje, v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie a v souladu se Strategickým plánem Společné zemědělské politiky Evropské unie v České republice, podmínky provádění opatření agrolesnictví; definuje přitom, co se rozumí liniovou či roztroušenou výsadbou dřevin a ochranným pásem dřevin. Nařízení také specifikuje podmínky čerpání příslušných dotací.

Účinnost zčásti 1. 6. 2023, zčásti 1. 1. 2025

Vyhláška č. 144/2023 Sb. ze dne 26. května 2023 o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev a o opatřeních pro předcházení a tlumení některých nákaz včel

Vyhláška upravuje příslušná preventivní opatření a také postup při uplatňování náhrady nákladů a ztrát vzniklých v důsledku provádění mimořádných veterinárních opatření nařízených k tlumení některé z nebezpečných nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka.

Účinnost 1. 7. 2023

Poznámka k legislativnímu vývoji:

Dne 22. května 2023 podepsal prezident republiky zákon o jednotném environmentálním stanovisku („JES“) a doprovodný „změnový“ zákon (ke dni 31. 5. 2023 nebyly tyto zákony ještě zařazeny ve Sbírce). Cílem nové právní úpravy je zajištění veřejného zájmu na ochraně životního

Inzerce

KURZ CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ pro specialisty na ochranu životního prostředí

Fakulta životního prostředí ČZU v Praze nabízí nový kurz nazvaný **Ekologie a podpora biodiverzity**. Účastníci si prostřednictvím předních expertů prohloubí kompetence v trendech moderní ochrany přírody v České republice, které akcentují biodiverzitu v zemědělské krajině, ekologické pasti, invazní rostliny, tajuplný život v ptačích budkách či v našich řekách aj. Výuka začíná v únoru 2024. Cena kurzu v zahajovacím roce činí 3000 Kč. Více na webu fzp.czu.cz

prostředí při rozhodování dle stavebního zákona nebo podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. JES má být závazným stanoviskem vydávaným namísto jednotlivých správních aktů dle devíti zákonů z oblasti ochrany životního prostředí. Environmentální spolky získají zčásti zpět právo účastnit se řízení podle stavebního zákona, pokud v něm bude rozhodováno současně o povolení kácení dřevin rostoucích mimo les a/nebo o povolení výjimky ze zákazů na ochranu památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Dne 22. května 2023 podepsal prezident republiky též zákon (ve Sbírce dosud nezařazený), kterým se mění stavební zákon a některé další související zákony. Tato novela (nového a dosud neúčinného) stavebního zákona ruší plánovaný Nejvyšší stavební úřad a jemu podřízenou soustavu státních stavebních úřadů. Vzniknout má pouze Dopravní a energetický stavební úřad podřízený ministerstvu dopravy, běžné stavební úřady zůstanou na obcích a krajích v přenesené působnosti. Nově bude stavební úřad vést jediné řízení o povolení stavby a sám bude oběsít dotčené orgány, od nichž získá jediné koordinované závazné stanovisko, jehož součástí bude i JES. Na konci procesu má být pouze jedno razítko pro stavebníka.

Celá reforma veřejného stavebního práva by měla být spuštěna pro vyhrazené stavby od 1. 1. 2024 a pro běžné stavby od 1. 7. 2024.

Judikatura České republiky:

Nález Ústavního soudu ze dne 16. května 2023, sp. zn. I. ÚS 233/23

Ústavní soud zčásti vyhověl ústavní stížnosti a zrušil usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2022, č. j. 30 Cdo 1749/2022-367, kterým bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu a spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Stěžovatel se v řízení před obecnými soudy domáhal na základě zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, poskytnutí přiměřené zadostičinění za nemajetkovou újmu, spočívající v silném stresu a obavách o zdraví své i členů rodiny a celkově zhoršené kvalitě života. Újma vznikla v důsledku nepřijetí účinných opatření ke snížení znečištění ovzduší v místě bydliště stě-

žovatele pod úroveň zákonných imisních limitů. Obvodní soud pro Prahu 10 žalobu stěžovatele zamítl. Shledal sice vznik nemajetkové újmy i nesprávný úřední postup spočívající v nevydání akčního plánu a Programu zlepšování kvality ovzduší, avšak nárok stěžovatele byl již promlčen. Městský soud v Praze odvolání zamítl. Nejvyšší soud odmítl dovolání pro nepřípustnost.

Stěžovatel zejména namítal, že v důsledku nezákonné nečinnosti příslušných orgánů nebylo v místě jeho bydliště dosaženo takového stavu znečištění ovzduší, který nepřekračuje závazné imisní limity.

Ústavní soud dospěl k závěru, že Nejvyšší soud odmítnutím dovolání stěžovatele pro nepřípustnost porušil jeho právo na spravedlivý proces a jeho rozhodnutí proto zrušil. Nejvyšší soud se tedy bude dovoláním znovu zabývat.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. dubna 2023, č. j. 3 As 385/2020 - 183

V roce 2018 požádala těžbařská společnost, která hodlala obnovit těžbu čediče v lomu na kopci Tlustec u Jablonného v Podještědí, u krajského úřadu o udělení druhové výjimky dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. („ZOPK“), a to pro jeden druh zvláště chráněné rostliny a třináct druhů zvláště chráněných živočichů. Environmentální spolky, které se správního řízení účastnily, navrhly podklady (tj. biologické hodnocení a průzkum předložené žadatelem) doplnit mj. o odborné vyjádření k posouzení biotopů a dopadu záměru na zvláště chráněné druhy („ZCHD“) v dotčené lokalitě z předchozího řízení o povolení výjimky, které bylo ovšem zastaveno.

Krajský úřad však uvedené podklady zahrnující i návrhy na vyhlášení čtyř zvláště chráněných území („ZCHÚ“) do spisu nezařadil a druhovou výjimku udělil, a to i napodruhé, poté co bylo jeho první rozhodnutí zrušeno nadřízeným orgánem. Podle krajského úřadu šlo totiž o „sukromé návrhy“ na vyhlášení ZCHÚ odborníka, jenž ani nebyl účastníkem řízení o udělení druhové výjimky; otázka zřizování nových chráněných území nadto nebyla předmětem řízení o výjimce.

Po neúspěchu odvolání podaného u nadřízeného orgánu se spolky obrátily na krajský soud, který rozhodnutí ministerstva i krajského úřadu zrušil s odůvodněním, že nebylo možné a priori vyloučit relevanci odborných podkladů, jejichž doplnění a zohlednění spolky žádaly. Jedná se

o listiny obsahující řadu odborných zjištění ohledně dopadu obnovení těžby na biotopy ZCHD, jimiž byly už v minulosti zpochybňovány výsledky biologických hodnocení a tudíž i závěry o naplnění zákonných podmínek pro udělení druhové výjimky. Nejvyšší správní soud se ztotožnil se závěrem krajského soudu, že krajský úřad měl navrhované listinné důkazy provést. Pokud tak neučinil, jde o podstatnou vadu řízení, která mohla mít vliv na rozhodnutí o věci samé.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. dubna 2023, č. j. 9 As 184/2022 – 34

Předmětem sporu (správní a soudní řízení trvá již od r. 2016) je zde otázka, zda má správní orgán v řízení po zrušujícím rozsudku krajského soudu postupovat ohledně účastenství spolku, jehož hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2017, nebo dle právní úpravy účinné od 1. 1. 2018, odkdy environmentální spolky nadále nejsou účastníky těchto řízení vyjma případů, kdy se jedná o řízení navazující na posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. EIA).

Geneze případu se odvíjí od povolení stavby rodinného domu. Proti tomuto rozhodnutí magistrátu podal spolek odvolání s tím, že je opomenutým účastníkem. Po neúspěchu odvolání se obrátil na krajský soud, který shledal, že odvolání žalobce přípustněno být mělo. Dle krajského soudu byly totiž naplněny podmínky pro účastenství ve správním řízení, neboť v něm mohlo dojít k dotčení zájmů přírody a krajiny. Správní orgán ovšem i napříště setrval na svém stanovisku, že dle právní úpravy účinné od 1. 1. 2018 již žalobce (tj. environmentální spolek) není účastníkem daného správního řízení. To potvrdil následně (poněkud překvapivě) i krajský soud, dle jehož názoru je na další řízení třeba aplikovat právní úpravu účinnou v době rozhodování správního orgánu, a to bez ohledu na to, že žalobce splnil podmínky účastenství dle předchozí právní úpravy. Podle nové právní úpravy již žalobci účastenství nesvědčilo, a proto musel žalovaný jeho odvolání zamítnout jako nepřípustné.

Nejvyšší správní soud, jemuž byl spor následně předložen, v aktuálním judikátu zdůraznil především hmotné právo na příznivé životní prostředí, dále pak procesní práva stěžovatele podle dosavadní úpravy a zásadu právní jistoty a ochrany nabytých práv. Hledal proto takové řešení, které spolku umožní uplatnit procesní

i hmotná práva. Takovým ústavně konformním řešením nastalé situace je dotvoření práva pomocí analogie, za jejíhož použití Nejvyšší správní soud uzavřel, že žalovaný byl i v nyní projednávané věci povinen postupovat podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2017 a odvolání stěžovatele proti rozhodnutí magistrátu o umístění a povolení stavby rodinného domu projednat jako přípustné. Spolek měl dle Nejvyššího správního soudu být účastníkem daného správního řízení.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. května 2023, č. j. 1 As 237/2022 – 36

Česká inspekce životního prostředí („ČIŽP“) pokutovala provozovatele malé vodní elektrárny, jenž mj. odtěžil říční sedimenty, aniž by disponoval závazným stanoviskem orgánu ochrany přírody k zásahu do významného krajinného prvku a potřebnou druhovou výjimkou ve smyslu § 56 ZOPK (jednalo se o biotop zvláště chráněného živočicha velevrubu malířského). Ministerstvo životního prostředí rozhodnutí ČIŽP potvrdilo a Městský soud v Praze žalobu proti rozhodnutí nadřízeného správního orgánu zamítl.

V řízení o následně podané kasační stížnosti Nejvyšší správní soud zdůraznil, že ZOPK v otázce obstarávání stanoviska orgánu ochrany přírody vychází z principu předběžné opatrnosti

a předcházení možným negativním důsledkům na samotnou existenci významného krajinného prvku či na jeho ekostabilizační funkci. Z principu předběžné opatrnosti vyplývá, že postačí možnost hrozby závažného poškození významného krajinného prvku jako chráněné části přírody a že pochybnosti o tom, zda k takovému poškození opravdu dojde, nemohou být důvodem k tomu, aby žádné opatření nebylo činěno, tedy konkrétně, aby nebylo vydáno závazné stanovisko, které tuto činnost bude případně regulovat. Skutečnost, zda zamýšlený zásah či zamýšlená déletrvající činnost může negativně ovlivnit ekostabilizační význam významného krajinného prvku, je na úvaze příslušného orgánu ochrany přírody, který vede řízení o vydání závazného stanoviska podle § 4 odst. 2 ZOPK.

Nejvyšší správní soud shodně s městským soudem uvedl, že správní orgány jasně vysvětlily, v čem spočíval škodlivý zásah do uvedených významných krajinných prvků a jakým způsobem došlo k oslabení jejich ekostabilizační funkce a ke snížení biologické rozmanitosti krajiny. Kasační soud dodal, že lze rozumět motivaci stěžovatele a jeho frustraci, neboť bylo jako přestupek posouzeno jednání, které zřejmě sám považoval za prospěšné nejen pro své okolí, ve kterém žije a podniká, ale i životní prostředí obecně. To je však pouze jeho laická představa. Jak kasační soud uvedl shora,

správní orgány v něm nevybudily legitimní očekávání, že jeho činnost nevyžaduje souhlas orgánu ochrany přírody. Pokud by o něj stěžovatele požádal, nepochybně by se mu dostalo odborného poučení a mezí, jak v takovém případě postupovat, aby nedošlo k protiprávnímu zásahu do krajinných prvků. Stěžovatel tak naplnil skutkovou podstatu přestupků podle § 88 odst. 1 písm. e) a i) ZOPK a městský soud nepochybil, jestliže rozhodnutí žalovaného v části posuzující naplnění skutkové podstaty přestupku aproboval jako zákonné. Komentovaný rozsudek se vztahuje také ke stanovení výše uložené pokuty.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. dubna 2023, č. j. 3 As 103/2021 – 60

Rozsudek se týká správního uvážení o stanovení náhradní výsadby dřevin. S odkazem na svou konstantní judikaturu Nejvyšší správní soud zdůraznil, že správní orgán si nejprve musí ujasnit, jak velký zásah do životního prostředí povolené kácení způsobí (posoudit ekologickou újmu); od toho se dále odvine jeho úvaha ohledně případného nařízení náhradní výsadby. Náhradní výsadba tak musí jednak přiměřeně nahradit ekologickou újmu vzniklou kácením dřevin, ale současně musí být také přiměřená ve vztahu k uložené povinnosti náhradní výsadby; žadatel nesmí být plněním této povinnosti nepřiměřeně zatížen. Ekologickou hodnotu dřevin (potažmo újmu spojenou s jejich likvidací) nelze ztotožňovat s jejich hodnotou společenskou (zahrnující hledisko estetické, kulturní, atd.). Zatímco posouzení společenské hodnoty dřevin je kritériem při úvahách o (ne)možnosti jejich pokácení, ekologická hodnota je rozhodujícím faktorem při úvahách o případném uložení povinnosti náhradní výsadby. Jakkoli jde o kritérium v principu nemateriální, musí existovat nějaký exaktní, měřitelný způsob jeho vyjádření, aby mohlo být přijato adekvátní reparační opatření. Pro tyto potřeby se v praxi používá metoda ekonomická, ve smyslu ocenění hodnoty dřevin určených ke kácení, která v principu vyjadřuje náklady, které bude třeba vynaložit na výsadbu nových dřevin (plnicích reparační funkci) a případně i následnou péči o ně.

Využit lze tzv. Kochovu metodu, postavenou na ekonomickém vyčíslení hodnoty dřevin určených k pokácení; kalkulačka AOPK ČR je rovněž ekonomickým vyjádřením hodnoty dřevin (pouze za použití jiné vnitřní metodiky). Žádnými právními předpisy není stanoveno, která

Velevrub malířský. Foto archiv AOPK

metoda výpočtu je správná. Ostatně ani z Metodické instrukce MŽP nevyplývá, že kalkulačka AOPK ČR je jedinou metodou, jež by měla být užitá, označuje ji pouze za vhodnou, nikoli povinnou. Metodika AOPK ČR vychází z toho, že náhradní výsadba má být provedena v takovém rozsahu, aby nově vysazené dřeviny plně nahradily ekologickou hodnotu odstraňovaných dřevin již v horizontu pěti let, což logicky rezultuje v požadavek na extenzivnější náhradní výsadbu, oproti metodě, která s uvedeným časovým horizontem nepracuje.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. května 2023, č. j. 5 As 129/2022 - 34

Hospodářská správa města Bruntál, příspěvková organizace, byla pokutována ze strany ČIŽP za škodlivý zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněného druhu rorýse obecného. Zásah spočíval v trvalém znepřístupnění ventilačních otvorů v rámci zateplování dvou panelových domů (přestupek dle § 88 odst. 1 písm. e) ZOPK) a dále v neplnění podmínek udělené druhové výjimky (přestupek dle § 88 odst. 2 písm. p) ZOPK). Zákonnost a správnost udělení pokuty ve výši 200 tis. Kč byla potvrzena nadřízeným správním orgánem a posléze i Městským soudem v Praze.

V rámci řízení o následně podané kasační stížnosti Nejvyšší správní soud mj. vyzdvihl význam databáze NDOP, když uvedl, že zateplování domů zde byly vedeny jako registrovaná hnízdiště rorýse obecného. Databáze NDOP dle soudu představuje výsledek dlouhodobé aktivity AOPK ČR v oblasti druhové ochrany. Dle této databáze byly oba panelové domy hnízdištěm rorýse obecného a na základě toho, i s přihlédnutím k obecné biologii rorýse obecného (ten si hnízdo staví v dutinách a štěrbinách různých typů vyšších staveb), správní orgány považovaly předmětné budovy za hnízdiště tohoto zvláště chráněného druhu ptáka. Z uvedeného vycházel též městský soud a NSS s ním nemá důvod nesouhlasit. Okolnost výskytu zvláště chráněného druhu tak byla mj. s pomocí údajů v NDOP v daném místě a čase objektivizována.

.....
Další dokumenty:

Sdělení odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků MŽP o zajištění zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality a ptačí oblasti

Ptačí oblast Králický Sněžník. Foto archiv AOPK

Aktualizován byl souhrn doporučených opatření pro EVL Chřiby, nově zpracovány byly souhrny doporučených opatření pro ptačí oblast Králický Sněžník, ptačí oblast Údolí Otavy a Vltavy a ptačí oblast Libavá.

(Věstník MŽP, XXXIII, duben 2023, částka 3,
č. j. MZP/2023/080/208)

Ústřední seznam ochrany přírody (<https://drusop.nature.cz>):

V dubnu 2023 byla zaevidována následující chráněná území:

Kód ÚSOP	Kategorie	Název chráněného území	Kraj	Datum vyhlášení/zrušení	Poznámka
2252	PP	Vehlovické opuky	Středočeský kraj	22. 7. 2016	přehlášení
6243	PP	Lžovické tůně	Středočeský kraj	10. 3. 2021	nové vyhlášení
941	PR	Olšina u Skleného	Vysočina	06. 2. 2023	přehlášení
1860	PR	Ochoza	Vysočina	22. 3. 2023	přehlášení

Aktuality sestavuje Samostatné právní oddělení pro veřejnou správu AOPK ČR (olga.svobodova@nature.cz) ■

SUMMARY

Pešout P. & Koukal S.: When the Soutok/Morava and Dyje/Thaya Rivers Confluence Protected Landscape Area Will Be Declared?

In all expert analyses carried out during the past 30 years, the Podluží and Dyje/Thaya River Floodplain Area below the Nové Mlýny Waterworks (South Moravia) was classified as the highest priority for complementing the large-size Specially Protected Area network in the Czech Republic. In addition to including the area into the EU Natura 2000 network, its importance has been confirmed by declaring the Dolní Morava/Lower Morava UNESCO Biosphere Reserve in 2003, thus extending the Pálava/Pavlov Hills UNESCO Biosphere Reserve declared in 1986. Two Ramsar sites/Wetlands of International Importance stretch to the area and its significant parts are also protected by the appropriate cultural heritage legislation. Despite the national and international importance, only 2% of the extraordinarily significant landscape have been included into the Specially Protected Areas. Therefore, the Ministry of the Environment of the Czech Republic relevantly decided to make the effort to establish a Protected Landscape Area (PLA) there and to elaborate the appropriate background documents. The Nature Conservation Agency of the Czech Republic has prepared a new proposal delineating the Soutok/Morava and Dyje/Thaya Rivers Confluence PLA covering approx. 12,470 hectares to include the Sites of European Importance (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, the term for Site of Community Importance, SCI under the European Union's Habitats Directive) and to maximally respect the comments made by municipalities and other partners in the region. Management should be graded and phased according to zones while the strictest Zone I and II are proposed actually only on forest plots, floodplain meadows and natural water bodies. ■

Kaděra M. & Dedek P.: The Uncertain Future of the Giants from a South Moravian Floodplain

Particularly due to giant pedunculate oaks (*Quercus robur*) on floodplain meadows which provide the landscape on the confluence of the Morava and Dyje/Thaya Rivers (South Moravia) with romantic, almost fairy tale scenery/character, the idea of protecting nature across the whole extensive floodplain emerged in the early 20th century, nowadays having been performed by efforts to

establish a Protected Landscape Area (PLA) there. Moreover, the PLA declaration is not sufficient to save the dying giants. The key issue for the future presence of such symbols of the Confluence is to restore water regime disturbed by water management measures on the Morava and Dyje/Thaya Rivers as well as targeted measures in forest growths of various age. It is hard to imagine the South Moravian floodplain without the oaks. They host a substantial proportion of insect species related to wood in various decaying stages. Despite of effort to at least partially enhance the water regime in the region it is necessary to implement measures in forest growths aiming at creating the next generation of "old-growth oaks". The trees with a more massive trunk and a low crown have been selected and their vicinity has been making more open. ■

Riedl V., Horal D. & Dedek P.: Changes in Forest Management on the Soutok/Morava and Dyje/Thaya Rivers Confluence

Floodplain forests on the Morava and Dyje/Thaya Rivers confluence (South Moravia) cover 54% of two Sites of European Importance (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, the term for Site of Community Importance, SCI under the European Union's Habitats Directive), namely the Soutok/Confluence and Podluží Area Floodplain and the Niva Dyje/Thaya River Floodplain covering in total approx. 7,000 hectares. A forest growth in felling area with high proportion of the Pedunculate oak (*Quercus robur*) where due to natural processes in tree ageing, characteristic microhabitats appear can generally be considered a biologically valuable hard-wood floodplain forest habitat. Based on higher species richness, in total 178 hectares of forest growth were delineated where the forest should become sparse (up to final crop density of 0.5 – 0.7). In addition growths to be shifted into an intermediate forest type covering approx. 60 hectares were also selected. On further 548 hectares, felling has been delayed at least ten years and on 202 hectares forest growths were left to spontaneous development. Thanks to the above measures the most valuable forest stands have not been felled. After signing the agreement between the Nature Conservation Agency of the Czech Republic and the Forests of the Czech Republic, State Enterprise, in October 2020 principles even more reflecting biological values of the area were incorporated into new Forest Management Plans (FMPs). In growths with the higher oak proportion (50 – 100%) a step-by-step regeneration with

some phases of making the growth less dense in fifteen-year intervals (40% - 30% - 20% - 10% + reserved trees to be left there) should take place. In total, 700 hectares should be regenerated step-by-step by four fellings during 30 years of the regeneration. In addition more intensive measures in growths from 20 – 60 years of age within the area of 85 hectares were also incorporated in the FMPs: in the future the oaks with more space shall form a high-quality skeleton of the growth. ■

Veselý D.: Restoration of Flow Branches on the Dyje/Thaya River

The Dyje/Thaya River with the Morava River is surrounded by the most extensive and ecologically most valuable system of floodplains in Central Europe. By straitening in the 1970s and 1980s the Dyje/Thaya River had been made shorter by 3.2 kilometres. At the same time dikes preventing flooding had been built on both sides along the state border stretch on the Dyje/Thaya River. These measurement should both stabilize the border between Czechoslovakia and Austria and provide flood prevention/control. The whole border stretch being 16.5 kilometres long was for a long time closed by the Iron Curtain. After the above water management measures, there were more than 20 remnants of the original river bed left: these are backwater river branches/arms of various character. Moreover since that time all the fragments have been silted, thus developing themselves towards a rapid termination. The modified river bed caused by puncturing the branches displayed low morphological value and straitening the watercourse contributed to accelerating water outflow from the landscape there. From a point of view of climate change adaptation it was favourable. Therefore the watercourse management authority decided to restore the patterns. Former river branches/arms are step-by-step connected the river, both on the Austrian and Czech Republic's territory. Connecting the former backwater branches/arms is one of the important elements in a new approach to the Dyje/Thaya River management along the state border stretch agreed by water management authorities on both sides of the frontier. The project takes into account other spontaneous morphological development in the river. Some spring floods created morphological structures which had been previously missing there. Gravel bars or rotation of depths and shallows at fords newly provide the character of the lowland river. ■

Bernard O.: The Great Castle Fishpond Restoration

The Great Castle Fishpond located in the Lednice Castle Park (South Moravia) has been part of landscaping north of the Lednice Castle for many dozens or rather hundreds of years. One of the preserved plans is e.g. a project attributed to Bernard Petri in about 1805. The fishpond with 16 islands was created instead of original wetlands: on current islands there are breeding colonies of the Grey heron (*Ardea cinerea*), Black-crowned night heron (*Nycticorax nycticorax*), White stork (*Ciconia ciconia*), Great cormorant (*Phalacrocorax carbo*) and other water birds. Specially protected mammal species, e.g. the Eurasian otter (*Lutra lutra*) and, of course, the Eurasian beaver (*Castor fiber*), as well as many specially protected amphibians, insects or other invertebrates also occur there. At present, the main aim of the National Heritage Institute was to restore damaged banks by their reinforcement, to complement them to their original size and to preserve or increase woody plant species richness, taking into account current climate change. The project includes removing part of sediments from the castle fishponds' flooded area, reinforcement of the original bank edge and finishing building banks. In addition littoral habitats were built at selected sites within the fishpond's flooded area and artificial islands were restored there. Birds habituated soon themselves to movement of machinery and did not consider it as a threat. After draining the fishpond banks were reinforced following the project's documents. For entry of heavy machinery into the flooded area, exit ramps from rubble were built. Sites for movement of excavators and caterpillar tracks distributing aggregate across the fishpond's bottom were reinforced and protected by metal prefabricates. Therefore, bank woody plant roots were not damaged. It is encouraging that solutions acceptable by both heritage preservation and nature conservation have been found there. ■

Havira M. & Servus M.: European Spruce Bark Beetle Plague in the Jeseníky Mts. Protected Landscape Area – A Story (Most Probably) Has Not Finished Yet

According to experts the current European spruce bark beetle (*Ips typographus*) plague is unprecedentedly the greatest in the Czech Republic's history: it avoids neither the Jeseníky Mts. Protected Landscape Area (northern Moravia). It is caused mainly by extreme weather events, namely by droughts, uneven rainfall distribution throughout the year and above-average warm weather accelerating the bark beetle development (ontogenesis). Forest growths consist by the Norway spruce

(*Picea abies*) in 75% there. Moreover, according to natural tree species composition the proportion should not exceed 30%. Despite many objections by some NGOs the appropriate spatial exemptions were issued for Zone I and II within the Jeseníky Mts. PLA. Thus trees infected by bark beetle could be processed although clearings large than a hectare were caused there. One of the conditions included in the exemptions was to leave at least 30 cubic meters of wood to be decayed per hectare. Since 2017 felling due to the bark beetle plague has affected approx. 3,000 hectares of forest, i.e. about 5 % of the total forest coverage there. It is clear that in the Jeseníky Mts. PLA the bark beetle plague is accumulated particularly in Zone III where 63% of the total forest coverage is located. On places where felling was carried out in 2017 – 2022 the European beech (*Fagus sylvatica*) and other woody plants, e.g. the Sycamore (*Acer pseudoplatanus*), birch (*Betula* spp.), Rowan or Mountain-ash (*Sorbus aucuparia*), European silver fir (*Abies alba*) or the European larch (*Larix decidua*) in total reached approx. 65%, while only 18 % of the area was reforested by the Norway spruce which in addition has occupied other 17% due to natural regeneration. Thus, the current tree species composition is more favourable than before the bark beetle plague. In addition, the exemptions issued allowed applying graduate measurements within National Nature Reserves, but not because of their protection itself but because of protection of adjacent commercial stands. Despite moderate optimism the authors conclude that also in the future weather shall be the crucial factor for bark beetle development, particularly the rainfall volume and temperature dynamics. ■

Foller J. & Kotyzová M.: Sewage Water Treatment in Karst Areas

Karst areas are sensitive to underground water pollution. Polluted water infiltration into karst underground spaces can be significantly reduced by grassing arable land, particularly above caves and around sinkholes where risk possessed by leakages of water containing fertilizers and pesticides is the highest. Moreover the quality of surface watercourses entering protected karst areas and of waters coming by drains from non-karst vicinity can under the current legislation be influenced only hardly. In the Czech Republic, there are no buffer zones in Protected Landscape Areas and their administrations have no power outside the PLAs. It is clear that PLAs are significant for the landscape and biota on surface but we should protect water ecosystems not

only within Specially Protected Areas but also outside their borders across the whole source areas. This is the only way how to avoid karst water pollution and to protect the unique habitats there. The Moravský kras/Moravian Karst PLA Administration (South Moravia) commissioned a study dealing with the topic and funded by the national Landscape Natural Function Restoration Programme. The only suitable way to treat sewage water from municipalities in karst areas are mechanic-biological waste water treatment plants (WWTPs), sewage sewers should be separated and small or vegetation WWTPs are not suitable for that purpose. The article is followed by the information on how sewage water is handled in the Český kras/Bohemian Karst PLA (Central Bohemia). ■

Šíma J. & Pelc F.: Information on Current European Union's Legislation on Renewable Sources as Related to Nature Conservation

Use of renewable energy sources (RES) is one of the European Union's long-term energy and environmental policies which should aim for carbon neutrality and climate change mitigation. In relation to energy crisis caused by the Russian Federation's war of aggression against Ukraine and necessity to increase the EU's energy independence Council Regulation (EU) 2022/2577 laying down a framework to accelerate the deployment of renewable energy sources was adopted 22 December 2022. The regulation should be complemented by standard nowadays debated revision of the EU Renewable Energy Directive, also known as RED III. Provision on overriding public interest set in Article 3 definitely aims at highlighting urgent need to develop RES and at preferring their construction and operation where these are not related to significant impact on nature and the environment. One of possible approaches is delineation areas for accelerating the deployment of RES, the so-called go-to zones as included into the RED III revision having been under preparation. Based on expert/technical background the areas should be suitable for the deployment and development of RES but at the same do not significantly affecting the environment or the latter can be significantly mitigated. In such areas permitting should be as simple as possible, thus to facilitate and accelerate RES development. ■

Melichar J., Pavelčík P., Zahradník D., Banaš M., Misiáček R., Hamanová J., Slaba M. & Kováčová V.: Declaring the Soutok/ Morava and Dyje/Thaya Rivers Confluence Protected

Landscape Area Can Support the Region's Development

The article presents results of the study entitled Assessment of socio-economic impacts of declaring the Soutok/ Morava and Dyje/Thaya Rivers Confluence Protected Landscape Area initiated by the Nature Conservation Agency of the Czech Republic. After declaring the PLA in the natural area covering 192 km² a step-by-step increase in number of visitors by 48%, in one-day visits number even by 61% is supposed. Apart from positive economic effects it can impact nature conservation and landscape protection there, e.g. by overtourism when ecosystems are disturbed and degraded, traffic jam appear or visitor infrastructure is massively built; consequently cost of living can increase in local people. Also from the above reasons attendance of the Soutok/Confluence should be continually monitored and attention should be paid to possible negative impacts on ecosystems. ■

Zajíček P.: A Hundred Years since Discovering the Balcarka Cave

In the Moravský kras/Moravian Karst (South Moravia) there are many remarkable features attracting human attention since time immemorial, e.g. the Hřebenáč Rock, Kůlna Cave entrance, Macocha/Stepmother Abyss and many

others. They also include a conspicuous limestone ridge very close to the township of Ostrov u Macochy called the Balcar's Rock. A hundred years ago the first speleological findings had been made there consequently resulting in step-by-step uncovering an underground labyrinth of the Balcarka Cave. Josef Šamalík, farmer and local patriot began to examine the selected sites: 16 June 1923 he penetrated in small underground space, later named as Popelůška/Cinderella. In the mid-1930s he discovered other Cave Balcarka's parts with extraordinarily rich and colourful dripstone decoration. The parts called the Galerie/Gallery and the Přírodní chodba/Natural Corridor are among the most beautiful underground spaces of the whole Moravský kras/Moravian Karst. At present the Balcarka Cave is together with other thirteen show caves managed by the Cave Administration of the Czech Republic. ■

Pelc F., Tesař T. & Ambrozek L.: A Hope from Gabon. Protected Areas, Ecosystem Services and Diversification of Economy

Within Africa Gabon is a relatively small country (267,670 km²) located on the Equator in the Gulf of Guinea: its population is 2.2 million. About 80 % of the country's territory is covered by primary of secondary rain forests and lesser part by savannah. Only 1.2 % is used as arable land. The

country harbours rich sources of oil and minerals (coltan, manganese) and the standard of living is among the highest in Africa: Gabon is economically quite viable and politically relatively stable. Nature conservation has been quite developed in the country. There is a protected area network relatively well managed by the National Agency for National Parks (ANPN) with about 800 staff members. The total protected area coverage including Ramsar Sites (Wetlands of International Importance) is 22% of the country's territory. Thanks to effective nature conservation and low human population density in this relatively small country two thirds of the African forest elephant (*Loxodonta cyclotis*) population living on the continent and two thirds of the global Lowland gorilla (*Gorilla g. gorilla*) population occur. In October 2022 the Czech Republic's delegation met representatives of the Gabonese Government to discuss possible cooperation in nature conservation. The Nature Conservation Agency of the Czech Republic (NCA CR) presented simplified information system for gathering data on the selected umbrella species. Together with the Faculty of Environmental Sciences, Czech University of Life Sciences Prague the NCA CR can offer experience raised during elaboration of a feasibility study in Zambia as part of the Czech Official Development Assistance and exchange of practical experience among experts from both countries was also agreed. ■

KONTAKTY NA AUTORY

Libor Ambrozek

AOPK ČR, RP SCHKO Bílé Karpaty
vedoucí oddělení péče o přírodu a krajinu
libor.ambrozek@nature.cz

Marek Banaš

Monitoring návštěvnosti s.r.o.
jednatel
banas@monitoringnavstevnosti.cz

Oto Bernard

Národní památkový ústav
Státní zámek Lednice
bernard.oto@npu.cz

Pavel Dedek

AOPK ČR, RP Jižní Morava
oddělení SCHKO Pálava
pavel.dedek@nature.cz

Jan Foller

Asociace pro vodu ČR z.s.
foller@adchem.cz

Jana Hamanová

SC&C spol. s r.o.
ředitelka
jhamanova@scac.cz

Miroslav Havira

AOPK ČR, RP Olomoucko
oddělení CHKO Jeseníky
miroslav.havira@nature.cz

David Horal

AOPK ČR, RP Jižní Morava
oddělení sledování stavu
biodiverzity
vladan.riedl@nature.cz

Petr Hladík

Ministerstvo životního prostředí
ministr
kancelarm@mzp.cz

Mladen Kaděra

lesník – biolog
mladen.kadera@seznam.cz

Marie Kotyzová

AOPK ČR, RP Jižní Morava
oddělení SCHKO Moravský kras
marie.kotyzova@nature.cz

Stanislav Koukal

AOPK ČR
ředitel RP Jižní Morava
stanislav.koukal@nature.cz

Viktorie Kováčová

SC&C spol. s r.o.
vkovacova@scac.cz

Jan Melichar

Univerzita Karlova
Centrum pro otázky životního prostředí
jan.melichar@czp.cuni.cz

Radim Misiáček

Monitoring návštěvnosti s.r.o.
jednatel
r.mis@monitoringnavstevnosti.cz

Petr Pavelčík

Univerzita Karlova
Centrum pro otázky životního prostředí
petr.pavelcik@gmail.com

František Pelc

AOPK ČR
ředitel
frantisek.pelc@nature.cz

Ondřej Petrovský

Nadace Ivana Dejmalá pro ochranu
přírody
ředitel
petrovsky@nadaceivanadejmalas.cz

Pavel Pešout

AOPK ČR
ředitel sekce ochrany přírody a krajiny
pavel.pesout@nature.cz

Jan Plesník

AOPK ČR
vedoucí oddělení mezinárodní
spolupráce
jan.plesnik@nature.cz

Marcela Plesníková

Úřad městské části Praha 13
místostarostka
PlesnikovaM@praha13.cz

František Pojer

AOPK ČR, RP Střední Čechy
vedoucí oddělení SCHKO
Český kras
frantisek.pojer@nature.cz

Vladan Riedel

AOPK ČR, RP Jižní Morava
oddělení SCHKO Pálava
vladan.riedl@nature.cz

Tomáš Růžička

AOPK ČR
ředitel Samostatného odboru
vnějších vztahů
tomas.ruzicka@nature.cz

Vlastimil Sajfrt

AOPK ČR, RP Jižní Morava
oddělení SCHKO Pálava
vlastimil.sajfrt@nature.cz

Martin Slaba

SC&C spol. s r.o.
mslaba@scac.cz

Olga Svobodová

AOPK ČR
samostatné právní oddělení
pro státní správu
olga.svobodova@nature.cz

Jan Šíma

Ministerstvo životního prostředí
ředitel odboru druhové ochrany
a implementace mezinárodních
závazků
jan.sima@mzp.cz

Tomáš Tesař

Ministerstvo životního prostředí
náměstek člena vlády
tomas.tesar@mzp.cz

Dana Turoňová

botanička
dana.turonova@seznam.cz

David Veselý

Povodí Moravy, s.p.
projektový manažer
Vesely@pmo.cz

David Zahradník

Monitoring návštěvnosti s.r.o.
zahradnik@monitoringnavstevnosti.cz

Petr Zajíček

Správa jeskyní ČR
zajicek@caves.cz